

De Bagdad a Madrid, Al-Zarqawi, responsable de tot?

Les autoritats nord-americanes atribueixen al 'jihadista' jordà tots els atemptats, segrestos i decapitacions comesos arreu del món. Segons 'The New York Times', aquest vestit li va una mica gran.

El mes de gener passat, des del refugi que ocupava a Fal-luja, Abu Mussab al-Zarqawi va escriure una carta desesperada, que tenia disset pàgines, a Ossama bin Laden. Li hi demanava que enviara combatents d'Al-Qaida a l'Iraq, per tal d'ajudar a continuar la guerra de guerrilles que havia iniciat contra els americans i els aliats. En aquella carta, el terrorista jordà emprava un to desesperat, que no tenia res a veure amb la invulnerabilitat quasi mítica que li atribueixen el president Bush i el vicepresident Dick Cheney, que el descriuen com el terrorista més perillós del món, principal lligam entre el règim de Saddam Hussein i la xarxa d'Al-Qaida. Semblava que no tenia cap esperança en l'èxit de la guerrilla i esmentava una llarga llista d'obstacles que l'apartaven de la victòria: la manca d'homes, la deserció progressiva d'alguns rebels i el perill que els assetjava a cada cantonada. "Estem amenaçats, ens vigilen les esquenes i ens limiten els moviments. Pertot arreu hi ha ulls que ens assetgen", explicava a la carta que van interceptar les tropes nord-americanes el mes de febrer, al nord de l'Iraq, i que fou publicada. No hi ha dubte que Al-Zarqawi és l'home més buscat de l'Iraq. Cada setmana, o gairebé cada dia, les forces de la coalició llancen atacs contra les cases sospitoses d'amagar-lo. Els responsables nord-americans el descriuen com el terrorista més prolífic del món, la més pura encarnació de la *jihad*, que aterreix el món amb accions com la decapitació de Kenneth Bigley, l'enginyer britànic de 62 anys, la mort del qual fou confirmada el 8 d'octubre passat. Qui és Al-Zarqawi? És el número u d'Al-

Qaida a l'Iraq, com ens volia fer creure el govern Bush, moltes setmanes abans de la invasió de l'Iraq? Caldria, en canvi, com diuen alguns serveis d'intel·ligència d'Europa i del Pròxim Orient, veure'l com un ferotge adversari de la xarxa de Bin Laden, la importància del qual s'ha exagerat, per tal de subratllar els lligams d'Al-Qaida amb el règim de Saddam Hussein? No es pot negar que Al-Zarqawi ha organitzat a l'Iraq tot d'atemptats, d'atacs amb morter, de segrestos i de decapitacions; fins i tot va reivindicar el terrible atemptat d'agost de 2003 contra la seu de les Nacions Unides a Bagdad. Però, de debò hem d'atribuir-li la responsabilitat de "la major part dels atemptats amb cotxe bomba que han mort o ferit milers de persones", com va dir Cheney en el debat entre candidats a vicepresident de les eleccions nord-americanes?

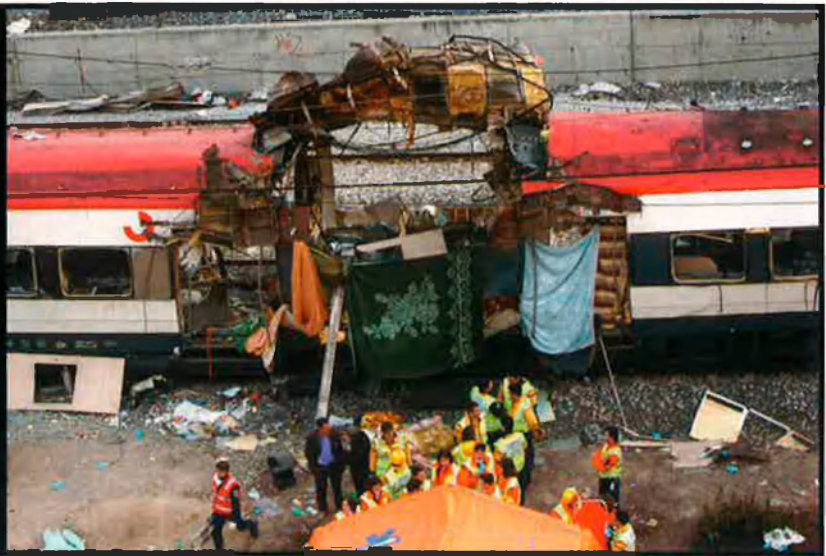
Potser Al-Zarqawi no és el cervell del terrorisme, com afirma el Govern de Bush. De la mateixa manera que sabem ben poc de la insurrecció a l'Iraq, tampoc no sabem gaire de com s'organitza la *tawhid wal jihad* (unificació i guerra santa).

Segons els càlculs, el grup deu tenir entre 50 i 100 combatents estrangers, a més d'un miler d'exseguidors de Saddam Hussein.

Els serveis d'intel·ligència europeus dubten que aquest home, que va anar a la presó per agressió sexual ara fa tretze anys, tinga la capacitat d'organització i els efectius necessaris per perpetrar ni tan sols una petita part del centenar d'atemptats que es cometen diàriament a l'Iraq. "No crec que ni a Europa ni al Pròxim Orient el creguen responsable realment de tot el que l'acusen els Estats Units", de-

Esquerra, imatge d'Al-Zarqawi presa a finals dels vuitanta i difosa per Internet. A la dreta, conseqüències de l'atemptat de l'11-M de Madrid comès per una cèl·lula islamista.

clara, en l'anonimat, un alt responsable d'un servei d'intel·ligència europeu. "Ha fugit. Vol escapar-se de les forces nord-americanes, i canvia de refugi cada nit. És difícil imaginar que pugui organitzar i executar, a tot arreu del país, les operacions de les quals el consideren responsable."

L'endemà dels atemptats de l'11-S, Al-Zarqawi era pràcticament desconegut més enllà dels serveis d'intel·ligència jordans, que el consideraven un militant perillós que somiava transformar Jordània en un estat islàmic. El món el va descobrir a febrer de 2003, quan l'exsecretari d'Estat nord-americà, Colin Powell, va declarar davant les Nacions Unides que era "un col·laborador i una persona de confiança de Bin Laden", i el va descriure com un expert en armes químiques de la xarxa d'Al-Qaida, i es va instal·lar a Bagdad amb el vistiplau de Saddam Hussein, i hi va crear una cèl·lula d'una vintena d'homes.

No hi ha proves de la col·laboració d'Al-Zarqawi amb Saddam Hussein. Després, Bush i Cheney van començar a presentar-lo en tots els discursos com un lligam entre la nebulosa Al-Qaida i el règim de Saddam Hussein. En un míting a Ohio, el president Bush va declarar: "Al-Zarqawi és la millor prova dels lligams de l'Iraq amb Al-Qaida. Ell és qui continua matant".

Mentrestant, però, la CIA, en un informe que va presentar a Cheney a començament d'octubre, va posar en dubte

aquests lligams. L'agència no va trobar cap prova seriosa que indicara que el règim de Saddam Hussein haguera amagat Al-Zarqawi els mesos que van precedir la invasió nord-americana. Al juny, la Comissió d'Investigació sobre l'11-S va establir l'absència de "lligams de col·laboració" entre Al-Qaida i Saddam Hussein.

Però al debat entre els candidats a vicepresident, Cheney va declarar que la CIA encara "no havia arribat a cap conclusió i continuava estudiant la qüestió dels lligams entre Al-Zarqawi i Saddam Hussein". Segons l'informe de la CIA, deia Cheney, molts seguidors del jordà havien estat detinguts i Saddam Hussein va intervenir personalment per alliberar-los, segons sembla, per sol·licitud expressa d'Al-Zarqawi. Cheney va indicar també que, abans de l'11 de setembre, Al-Zarqawi va organitzar uns camps d'entrenament a l'oest de l'Afganistan, prop de la frontera iraniana, i que després dels atemptats als Estats Units s'havia instal·lat a Bagdad. "Hi tenia un magatzem des d'on controlava la fabricació de Kernal, ricí i altres substàncies tòxiques."

Segons les autoritats nord-americanes, després de l'11 de setembre, Al-Zarqawi podria haver actuat en estreta col·laboració amb l'organització kurda Ansar al-Islam, creada al nord de l'Iraq per tal de derrocar el règim de Saddam Hussein. Però aquesta afirmació es contradia amb les aliances mostrades per Al-Zarqawi. "Em costa de creure que Al-Zarqawi

mantinguera lligams amb Ansar al-Islam i amb el règim de Saddam Hussein alhora", pensa Jessica Stern, que imparteix cursos sobre terrorisme a Harvard. Segons les declaracions que els còmplices d'Al-Zarqawi van fer un cop detinguts, el jordà té uns lligams més estrets amb Iran i amb Síria, que no amb l'Iraq. "D'ençà de l'11 de setembre, Al-Zarqawi ha passat més temps a l'Iran que en cap altre país", afirma Peter Bergen, membre de la New America Foundation i professor auxiliar a la Universitat Johns Hopkins. "No fa gaire, encara qualificava Saddam Hussein de dimoni en una pàgina d'Internet". El Govern Bush no és l'únic que pensa que Al-Zarqawi té un paper central en altres atemptats i complots avortats. Els alts responsables jordans i europeus pensen que està implicat en una sèrie d'operacions que s'han desenvolupat en els darrers dos anys. La seua xarxa pot haver participat en els atemptats de Madrid, en la preparació de dos atemptats frustrats amb ricí a la Gran Bretanya i a França, el gener de l'any 2002, i en la d'un gran atemptat amb armes químiques a Jordània, la primavera passada. Mentrestant, les investigacions d'aquestes tres operacions deixen anar molts dubtes sobre la possible implicació d'Al-Zarqawi. "És insensat pensar que Al-Zarqawi ha estat capaç, des del refugi iraquí, d'organitzar una xarxa de terrorisme mundial capaç de cometre tants atemptats", observa un responsable de la lluita antiterrorista amb base a Europa.

Rastres de sang

■ **1989.** Als 23 anys, Ahmed Fadel al-Khaleileh, que agafarà el nom d'Abu Mussab al-Zarqawi, deixa la seua ciutat natal de Zarqa, a Jordània, i se'n va a l'Afganistan.

■ **1993.** El detenen a Jordània per tinença d'armes i el condemnen a quinze anys de presó.

■ **1999.** Es alliberat gràcies a una amistat. Prepara una onada d'atemptats contra hotels jordans, uns mesos abans de l'any 2000.

■ **2000.** Segon viatge a l'Afganistan, on dirigeix un camp que reagrupa combatents jordans a Herat.

■ **Octubre de 2000.** El condemnen a Jordània per contumàcia a quinze anys de presó.

■ **2002.** L'octubre d'aquell any, assassina a Amman el diplomàtic americà Lawrence Foley.

■ **2003.** Al-Zarqawi circula cap al nord de l'Iraq, al Kurdistan, on integra el seu moviment, Al-Tawhid, al del mul·lah Krekar, Ansar al-Islam. La funció que hi tenia: reclutar kamikazes disposats a fer de bombes humanes a l'Iraq.

■ **7 d'agost del 2003.** Atemptat contra l'ambaixada de Jordània a Bagdad (19 morts).

■ **19 d'agost del 2003.** Atemptat al Canal Hotel de Bagdad. Entre les 23 víctimes hi havia l'enviat especial de les Nacions Unides, el brasiler Sergio Vieira de Mello.

■ **25 d'agost del 2003.** Atac a la mesquita de Najaf. Entre els 85 morts, hi ha l'aiatol·lah xiïta Mohammed Bakir al-Hakim.

■ **26 d'octubre del 2003.** Atac d'un comando suïcida contra l'hotel Rashid a Bagdad (un mort, un coronel americà). El secretari adjunt de Defensa, Paul Wolfowitz, s'hi allotjava en aquells moments.

■ **27 d'octubre del 2003.** Atemptats a Bagdad contra oficines de la Creu Roja internacional i contra quatre casernes de la policia (35 morts).

■ **12 de novembre del 2003.** Atemptat suïcida a Nasiriyah.

■ **1 de febrer del 2004.** 56 persones moren en un atemptat a Erbil, capital del Kurdistan iraquità.

■ **2 de març del 2004.** Atemptats suï-

cides contra la mesquita de Khadhimya, a Bagdad, i contra una mesquita de Kerbala (182 víctimes)

■ **Abril del 2004.** El condemnen a la pena capital a Jordània, per l'assassinat de Lawrence Foley.

■ **14 d'abril del 2004.** Mort de Fabrizio Quattrocchi, un dels quatre guàrdies de seguretat italians raptats dos dies abans a l'Iraq.

■ **11 de maig del 2004.** Decapitació de l'ostatge americà Nick Berg i difusió del vídeo de l'execució.

■ **Juny del 2004.** Decapitació del conductor de camió sud-coreà Kim Sun-il.

■ **16 de setembre del 2004.** Segrest de dos americans, Jack Hensley i Eugene Armstrong, i d'un anglès, Kenneth Bigley. Tots tres són assassinats al llarg de les tres setmanes següents, amb la mateixa posada en escena macabra.

■ **14 d'octubre del 2004.** Dos kamikazes aconseguen per primera vegada accedir a la "zona verda", ultraprotegida, de Bagdad. L'explosió mata tres civils americans i fereix 18 persones. El grup d'Al-Zarqawi reivindica l'atemptat.

Per a alguns serveis d'intel·ligència i per a molts experts en terrorisme, els Estats Units van exagerar deliberadament la importància d'Al-Zarqawi, fins al punt de fer-ne un personatge quasi mític. Amb això, han aconseguit conferir-li una aura que li ha permès reclutar nous "jihadistes" a Europa i al Pròxim Orient.

Independent d'Al-Qaida. Segons els mateixos especialistes, Al-Zarqawi no es veu a ell mateix com a deixeble de Bin Laden, sinó com a rival. Tot sovint, el grup que dirigeix està en competició directa amb Al-Qaida: tenen el mateix perfil, pel que fa al reclutament de nous membres, especialment a Europa. "Al-Zarqawi no ha format part mai de l'equip dirigent d'Al-Qaida; mai no ha fet promesa de fidelitat a Bin Laden", subratlla un alt responsable dels serveis d'intel·ligència alemanys. "És un element independent, que té la seua pròpia xarxa i una manera d'actuar diferent de la d'Al-Qaida". Sha-

di Abdul·lah, un membre de Tawhid wal Jihād detingut a Alemanya l'any 2002, declarà en un interrogatori que el grup d'Al-Zarqawi se sentia rival d'Al-Qaida (aquestes anàlisis, però, foren parcialment contradites per la publicació, el 17 d'octubre d'enguany, en una pàgina web islàmica, d'un jurament de fidelitat d'Al-Zarqawi i del seu grup "al xeic dels mujahidin, Ossama bin Laden").

Contràriament a l'actuació de Bin Laden, que no ha tornat a aparèixer d'ençà de l'11-S, Al-Zarqawi fa aparicions espectaculars amb exigències desmesurades, com ara l'alliberament de tots els presoners detinguts per les forces de la coalició a l'Iraq. Segons alguns responsables, ell mateix ha executat moltes decapitacions. L'11 de maig del 2004, per exemple, un portal islamista d'Internet va difondre un vídeo titulat "Xeic Abu Mussab al-Zarqawi massacra un infidel americà", que mostrava la decapitació de Nicholas Berg, un enginyer de telecomuni-

cacions de Pennsilvània. Segons els serveis d'intel·ligència americans, Al-Zarqawi hi emprava un ganivet de cuina, i tallava el coll al jove ostatge.

Al-Zarqawi no es considera un lloctinent de Bin Laden, sinó més aviat un col·lega que lluita per una causa semblant. Així, la carta que li va enviar el mes de gener mostrava la separació entre el seu grup i la xarxa d'Al-Qaida. S'adreçava a Bin Laden com a dirigent d'una altra xarxa terrorista i li feia una proposició que afavoria a tots dos. Els membres d'Al-Qaida enviats a l'Iraq, subratllava, "combatran sota la bandera de Bin Laden". Acabava tot dient que, si finalment no li enviava reforços, no li ho tindria en compte. "Som germans, escrivia, i una diferència com aquesta no posarà en perill la nostra amistat".

Don Van Natta Jr.

© *The New York Times* - EL TEMPS

Traducció: Maite Insa